

WAARNEMINGEN EN MEDEDELINGEN

OVERWINTERINGSGEDRAG VAN DE NAUWE KORFSLAK *VERTIGO ANGUSTIOR* (MOLLUSCA)

Arno Boesveld

Inleiding

De nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys, 1830 staat, samen met haar bekende broertje de zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849), sterk in de belangstelling vanwege het voorkomen op de Habitatrichtlijn. In 2004 en 2005 werd een uitgebreide slakkeninventarisatie verricht in Zuid-Holland, waarbij de nauwe korfslak speciale aandacht kreeg. Dit leverde enkele interessante waarnemingen op, die kunnen helpen bij het verspreidingsonderzoek aan de soort. Zo blijkt de nauwe korfslak vaak groepsgewijs te overwinteren in mosvegetaties in duinstruwelen en bosjes.

Onderzoek

In de periode 2004-2005 doet de auteur in het kader van het Atlasproject Nederlandse Mollusken onderzoek naar de slakkenfauna van Noord-Brabant en Zuid-Holland. Dit heeft al diverse interessante vondsten en waarnemingen

Figuur 1. Overwinteringsbiotoop van *Vertigo angustior* in Meyendel: een klein oud populierenbosje in het binnenduin. Foto Roy Kleukers.

Figure 1. Overwintering habitat of *Vertigo angustior* in Meyendel: a small old poplar forest in the old dunes. Photo Roy Kleukers.

opgeleverd, bijvoorbeeld de eerste Nederlandse vondst van *Oxychilus navarricus helveticus* (Blum, 1881) (Boesveld & de Winter 2004) en veel nieuwe Noord-Brabantse vindplaatsen van de zeldzaam geachte *Zonitoides excavatus* (Alder, 1830) (Boesveld 2005). In Zuid-Holland werd speciale aandacht gegeven aan de nauwe korfslak *Vertigo angustior* (fig. 2). In dit artikelje worden nieuwe waarnemingen aan het overwinteringsgedrag beschreven.

Observaties

In de winter van 2004 en 2005 werden in de duinen van Meyendel vooral populierenbosjes (*Populus nigra* en *Populus alba*) (fig. 1) en duindoornstruwelen onderzocht. Hierbij werd waargenomen dat de nauwe korfslak op terrestrische slaapmossen (met name *Brachythecium rutabulum* (Hedw.) Schimp.) voorkomt. De dieren zaten overwegend sterk geclusterd, in groepjes van enkele tientallen tot honderden bijeen (fig. 3). De grootste concentraties bevonden zich in mosvegetaties op op de grond liggende takken. Hierbij concentreren de dieren zich vooral tegen dicht tegen de takken of stammen bevindende, beschutte delen van de mosvegetaties, kort boven de bodem.

Diverse malen werd geconstateerd dat slakjes het topdeel van een mosblaadje in hun huisje hadden getrokken alvorens een epifragma (een afsluitplaatje van slijm) in de monding te vormen. Het is onduidelijk wat de functie van dit gedrag is en hoe algemeen het voorkomt. Mogelijk verleent deze positie het slakje een stevig houvast. Dit massale overwinteringsgedrag van *V. angustior* op mossen is, voor zover kon worden nagegaan, niet eerder beschreven in de literatuur.

Tot slot wordt Ton de Winter bedankt voor zijn bijdrage aan deze mededeling.

Figuur 2. *Vertigo angustior*.
Foto Theodoor Heijerman.
Figure 2. *Vertigo angustior*.
Photo Theodoor Heijerman.

Figuur 3. Groepje *Vertigo angustior* tussen mos, in een bosje in Meyendel. Met een pijl is een slakje aangegeven dat een mosblaadje in de schelp heeft getrokken. Foto Roy Kleukers.
Figure 3. Clump of *Vertigo angustior* between moss, in a small woodland at Meyendel. A specimen which has pulled a moss leaf into its aperture is indicated with an arrow. Photo Roy Kleukers.

Literatuur

- Boesveld, A. 2005. Inventarisatie van de landslakken van Noord-Brabant. – EIS-Nederland, Leiden.
- Boesveld, A. & A.J. de Winter 2004. *Oxychilus* (*Ortizius*) *navarricus helveticus* (Blum, 1881), een nieuwe landslak voor de Nederlandse fauna (Gastropoda, Pulmonata, Zonitidae). – *Basteria* 68: 1-6.

SUMMARY

Overwintering habits of the land snail *Vertigo angustior* (Mollusca)

During a mollusc survey in 2004 en 2005 in the province of Zuid-Holland special attention was paid to *Vertigo angustior*. The species was observed overwintering in large groups, up to hundreds of

specimens together, between mosses (especially *Brachythecium rutabulum* (Hedw.) Schimp.) in small patches of poplar forest (*Populus nigra* and *Populus alba*) in the old dunes. As far as we know, this gregarious behaviour is described here for the first time. Many of the snails were found in a position where they had incorporated a moss leaf into the epiphragm closing the shell's aperture, thereby anchoring themselves to the vegetation, possibly for stability.

A. Boesveld
EIS-Nederland
Postbus 9517
2300 RA Leiden